

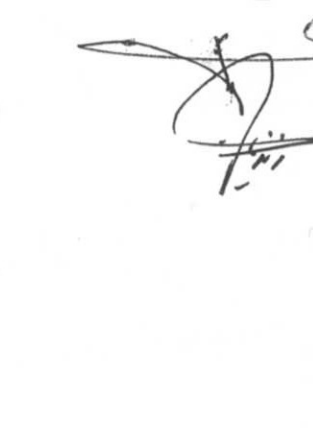
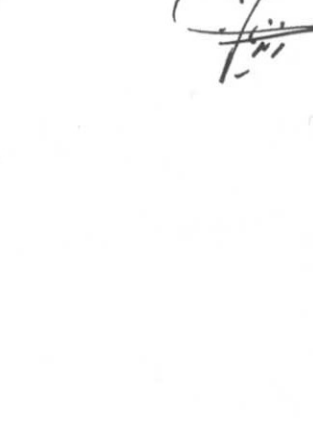

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد خانم مهتاب تیموری تابییه تحت عنوان "بررسی جریان دانش در شرکت های دانش بنیان مستقر در پارک علم و فناوری دانشگاه تهران و ارائه یک مدل مفهومی" را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد میکنند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱_ استاد راهنما	دکتر محمد حسن زاده	استاد یار	
۲_ استاد مشاور	دکتر فاطمه زندیان	استاد یار	
۳_ استاد ناظر	دکتر حمید دلیلی	استاد یار	
۴_ استاد ناظر	دکتر فاطمه فهیم نیا	استاد یار	
۵_ نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر فاطمه زندیان	استاد یار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند: «کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته مطالعات و طرح های پژوهشی سال ۱۳۹۱ در دانشکده هریبت و افسردگی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار محترم / جناب آقای دکتر محمد حسن زاده، مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر زینب زینب و مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر _____ از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب _____ دانشجوی رشته _____ مقطع ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: _____
تاریخ و امضا: ۹۱/۱۶/۲۵

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب..... دانشجوی رشته..... ورودی سال تحصیلی..... قطع..... دانشکده..... متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....

تاریخ: ۹۱/۴/۲۳

دانشکده مدیریت و اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی

بررسی نحوه جریان دانش در شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک علم و فناوری
دانشگاه تهران و ارائه مدل مفهومی

مهتاب تیموری تابی

استاد راهنما:

دکتر محمد حسن زاده

استاد مشاور:

دکتر فاطمه زندیان

شهریور ماه ۱۳۹۱

چکیده:

دانش به یک سلاح رقابتی قوی در جهان امروز تبدیل شده است؛ آگاهی از نحوه جریان دانش در سازمان‌ها و مدیریت صحیح آن توانایی سازمان را در دستیابی به اهدافش افزایش داده و منجر به بهبود بازده سازمان خواهد شد. ارتباط سازمان‌ها با یکدیگر نیز از طریق جریان دانش تحقق می‌یابد، چه افراد از این جریان آگاه باشند چه آگاه نباشند. شناسایی این جریان در یک سازمان تبدیل به یک مزیت رقابتی برای آن خواهد شد.

پژوهش حاضر بدنبال شناسایی این جریان در شرکت‌های دانش بنیان پارک علم و فناوری دانشگاه تهران است. مطالعاتی که در زمینه جریان دانش در سازمان‌ها انجام می‌گیرد می‌تواند زمینه ساز طراحی برنامه‌های دقیق و اولویت بندی شده برای دستیابی به موفقیت در سازمان‌ها باشد.

جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر تمامی کارکنان شاغل در آن دسته از شرکت‌های دانش بنیان مستقر در محل پارک علم و فناوری دانشگاه تهران است که دارای نیروی تمام وقت بیشتر از ۴ نفر باشند. این تعداد در کل ۲۵۶ نفر از ۳۰ شرکت دانش بنیان است. داده‌های لازم نیز با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته متشکل از ۵۷ سوال ۱۰ گزینه‌ای گردآوری و در نرم‌افزار SPSS توسط آزمون تحلیل واریانس، تی مستقل و تی جفتی تحلیل شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد جریان دانش در شرکت‌های دانش بنیان در مولفه‌های مورد بررسی (ورودی‌های دانش، مکانیزم‌های جریان دانش، میزان آگاهی کارکنان، فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، برنامه ریزی برای جریان دانش و اشتراک دانش) به جز مولفه مکانیزم‌های جریان دانش که دو نوع سنتی و دیجیتالی را مد نظر قرار داده است، در سایر موارد از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. با این وجود بدلیل بالاتر بودن میانگین‌ها از سطح مطلوب (بدلیل استفاده از نمره دهی ۰ تا ۱۰ وضعیت مطلوب ۵ در نظر گرفته شده است) وضعیت می‌تواند مناسب ارزیابی شود. در پایان کار نیز مدل ایده‌آل برای نشان دادن جریان دانش ترسیم شده است.

کلیدواژه‌ها: جریان دانش، مدل‌های جریان دانش، تسهیم دانش، شرکت‌های دانش بنیان

به پروردگارم که همه چیست؛

به مادرم که قلب تپنده‌ی زندگی‌ست؛

به پدرم که تک ستاره‌ی یک دلی‌ست؛

به برادرانم که بی آنها امیدی نیست؛

به همسرم که زندگی‌ست.

سپاس

اکنون که فراز دیگری از دوران تحصیلی‌ام به پایان می‌رسد سزاوار است که در آستان کبریایی حضرت حق سجده شکر به جا آورم، و از ذات باری تعالی برای انجام شایسته وظایف و مسئولیت‌هایم مدد جویم.

بر خود لازم می‌دانم تا نهایت سپاس و قدردانی خود را نسبت به تمام عزیزانی که در انجام این پژوهش بنده را یاری کرده‌اند اعلام دارم. بویژه استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر محمد حسن‌زاده، به سبب راهنمایی‌های بی‌دریغشان، و سرکار خانم دکتر فاطمه زندیان، جهت قبول زحمت مشاوره این پژوهش.

همچنین از کارکنان محترم شرکت‌های دانش بنیان پارک علم و فناوری دانشگاه تهران جهت همکاری در تکمیل پرسشنامه‌ها صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

در پایان از دوستان خوبم خانم‌ها صدیقی، ارفعی، کوچه‌فاره و موسی‌زاده که در تمام طول راه با حمایت‌های معنوی خود همراهیم کرده‌اند سپاسگذاری می‌کنم

فهرست مطالب

فصل اول: مقدمه و کلیات طرح پژوهش

عنوان	صفحه
۱.۱. مقدمه.....	۲
۲.۱. بیان مسئله.....	۳
۱.۲.۱ اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۵
۲.۲.۱ جنبه جدید بودن و نوآوری.....	۵
۳.۲.۱ اهداف پژوهش.....	۵
۴.۱. سوالات پژوهش.....	۶
۵.۱. فرضیه‌های پژوهش.....	۷

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش

۱.۲. مقدمه.....	۱۰
۲.۲. سازمان.....	۱۱
۱.۲.۲ تعریف سازمان.....	۱۱
۲.۲.۲ یادگیری سازمانی.....	۱۳
۳.۲.۲ سازمان یادگیرنده.....	۱۴
۴.۲.۲ ویژگی‌های سازمان یادگیرنده.....	۱۵
۵.۲.۲ سازمان‌های دانش‌بنیان.....	۱۵
۶.۲.۲ ساختار سازمانی.....	۱۷
۱.۶.۲.۲ پیچیدگی.....	۱۷
۲.۶.۲.۲ رسمیت.....	۱۸
۳.۶.۲.۲ تمرکز.....	۱۸

۱۹.....	۷.۲.۲. فرهنگ سازمانی
۲۲.....	۳.۲. دانش
۲۲.....	۱.۳.۲. تعریف دانش
۲۳.....	۲.۳.۲. انواع دانش
۲۴.....	۱.۲.۳.۲. دانش شخصی
۲۵.....	۲.۲.۳.۲. دانش سازمانی
۲۶.....	۳.۳.۲. اشکال دانش
۲۶.....	۱.۳.۳.۲. دانش صریح
۲۷.....	۲.۳.۳.۲. دانش ضمنی
۲۷.....	۴.۳.۲. مراحل تولید دانش
۲۸.....	۱.۴.۳.۲. جامعه‌پذیری
۲۸.....	۲.۴.۳.۲. برونی‌سازی
۲۹.....	۳.۴.۳.۲. ترکیب
۲۹.....	۴.۴.۳.۲. درونی‌سازی
۳۲.....	۵.۳.۲. اشتراک و تسهیم دانش
۳۲.....	۱.۵.۳.۲. اهمیت تسهیم دانش
۳۳.....	۲.۵.۳.۲. موانع تسهیم دانش
۳۵.....	۱.۲.۴.۳.۲. موانع سازمانی تسهیم دانش
۳۷.....	۲.۲.۴.۳.۲. موانع فردی تسهیم دانش
۳۹.....	۳.۲.۴.۳.۲. موانع فناورانه تسهیم دانش
۴۱.....	۴.۲. جریان دانش
۴۲.....	۱.۴.۲. اهمیت شناسایی جریان دانش در سازمان

۴۳..... ۲.۴.۲. تحلیل جریان دانش

۴۳..... ۱.۲.۴.۲. بازرسی دانش

۴۴..... ۱.۲.۴.۲. ۱ اهداف بازرسی دانش

۴۴..... ۱.۲.۴.۲. ۲ مزایای بازرسی دانش برای سازمان

۴۵..... ۱.۲.۴.۲. ۳ اهمیت و ضرورت بازرسی دانش

۴۵..... ۱.۲.۴.۲. ۴ گام‌ها: مراحل اجرای بازرسی دانش

۴۸..... ۲.۲.۴.۲. نقشه دانش

۵۰..... ۳.۲.۴.۲. مدل‌های جریان دانش

۵۰..... ۱.۳.۲.۴.۲. مدل جریان دانش ضمنی در سازمان

۵۱..... ۲.۳.۲.۴.۲. مدل جریان دانش براساس الگوی چت

۵۲..... ۳.۳.۲.۴.۲. مدل جریان دانش نوناکا

۶۱..... ۵.۲. پیشینه‌ها و سابقه تحقیق

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش

۶۸..... ۱.۴.۳. روایی ابزار گردآوری اطلاعات

۶۸..... ۲.۴.۳. پایایی ابزار گردآوری اطلاعات

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۷۱..... ۱.۴. مقدمه

۷۱..... ۲.۴. توصیف داده‌ها

۷۷..... ۳.۴. تحلیل داده‌ها

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۹۶..... ۱.۵. مقدمه

۹۶..... ۲.۵. خلاصه یافته‌ها

۱۰۴.....	۱.۴.۵ پیشنهادهای اجرائی
۱۰۴.....	۲.۴.۵ پیشنهادهای آتی
۱۰۶.....	منابع
۱۱۳.....	پیوست‌ها
۱۱۴.....	پیوست الف: پرسشنامه
۱۱۸.....	پیوست ب: لیست شرکتهای دانش‌بنیان

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. مراحل تبدیل دانش ۲۸
- شکل ۲: نمایش مفهومی Ba ۳۰
- شکل ۳: مدل گسترش یافته خلق دانش ۳۱
- شکل ۴: مراحل بازرسی دانش ۴۶
- شکل ۵: مراحل بازرسی دانش ۴۷
- شکل ۶: فرآیند ترسیم نقشه دانش ۴۹
- شکل ۷: جریان دانش ضمنی در سازمان ۵۰
- شکل ۸: چارچوب چت یک فعالیت ۵۱
- شکل ۹: مدل جریان دانش بر اساس چارچوب چت ۵۲
- شکل ۱۰: مدل جریان دانش نوناکا ۵۳
- شکل ۱۱: مدل توسعه یافته جریان دانش ۵۴
- شکل ۱۲: مدل فرآیند مارپیچ دانش ۵۵
- شکل ۱۳. مدل جریان دانش در شرکت‌های دانش‌بنیان ۶۰
- شکل ۱۴. ورودی‌های دانش ۹۸
- شکل ۱۵. مدل مفهومی جریان دانش ۱۰۳

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱-۲. مقایسه بین جریان دانش هدایت شده و جریان دانش هدایت نشده ۵۲
- جدول ۱-۲-۴. توزیع فراوانی جنسیت پاسخ دهنده‌ها ۷۱
- جدول ۲-۲-۴. توزیع فراوانی مدارک تحصیلی پاسخ دهنده‌ها ۷۲
- جدول ۳-۲-۴. توزیع فراوانی نوع استخدام پاسخ دهنده‌ها ۷۴
- جدول ۴-۲-۴. توزیع فراوانی میزان همکاری پاسخ دهنده‌ها ۷۵
- جدول ۱-۱-۳-۴. سهم هر یک از ورودی‌های دانش در جریان دانش شرکت‌های دانش‌بنیان ۷۷
- جدول ۲-۱-۳-۴. سهم فرمت‌های اطلاعاتی در کسب، ذخیره‌سازی و اشتراک دانش ۷۹
- جدول ۳-۱-۳-۴. سهم هر یک از منابع سنتی و دیجیتالی در کسب، ذخیره‌سازی و اشتراک دانش ۸۱
- جدول ۴-۱-۳-۴. میزان حمایت فرهنگ سازمانی از جریان دانش ۸۲
- جدول ۵-۱-۳-۴. تحلیل موردی سوالات مربوط به فرهنگ سازمانی ۸۲
- جدول ۶-۱-۳-۴. میزان حمایت ساختار سازمانی از جریان دانش ۸۳
- جدول ۷-۱-۳-۴. تحلیل موردی سوالات مربوط به ساختار سازمانی ۸۳
- جدول ۸-۱-۳-۴. میزان آگاهی کارکنان ۸۴
- جدول ۹-۱-۳-۴. میزان برنامه‌ریزی برای جریان دانش ۸۵
- جدول ۱-۲-۳-۴. نتایج آزمون آنووا برای بررسی تفاوت سهم هر یک از ورودی‌های دانش در جریان دانش ... ۸۶
- جدول ۲-۲-۳-۴. نتایج آزمون LSD برای بررسی تفاوت بین فرمت‌های موجود دانش در شرکت‌ها ۸۶
- جدول ۳-۲-۳-۴. نتایج آزمون آنووا برای بررسی تفاوت سهم بین فرمت‌های موجود دانش در شرکتها ۸۷
- جدول ۴-۲-۳-۴. نتایج آزمون LSD برای بررسی تفاوت سهم مکانیزم‌های دیجیتالی و مکانیزم‌های سنتی برای کسب، ذخیره و انتقال دانش ۸۷
- جدول ۵-۲-۳-۴. نتایج آزمون تی جفتی برای بررسی تفاوت مکانیزم‌های سنتی و مکانیزم‌های دیجیتالی در کسب، ذخیره و اشتراک دانش ۸۸
- جدول ۶-۲-۳-۴. نتایج آزمون تی برای بررسی میزان حمایت فرهنگ سازمانی از جریان دانش ۸۹

- جدول ۴-۳-۷. نتایج آزمون تی برای بررسی هر یک از مولفه‌های حمایت فرهنگ سازمانی از جریان دانش ۹۰
- جدول ۴-۳-۸. نتایج آزمون تی برای بررسی میزان حمایت ساختار سازمانی از جریان دانش ۹۱
- جدول ۴-۳-۹. نتایج آزمون تی برای بررسی هر یک از مولفه‌های حمایت ساختار سازمانی از جریان دانش ۹۱
- جدول ۴-۳-۱۰. نتایج آزمون تی برای بررسی میزان آگاهی کارکنان ۹۳
- جدول ۴-۳-۱۱. نتایج آزمون تی برای بررسی میزان تاکید بر برنامه‌ریزی برای جریان دانش در شرکت‌ها.... ۹۴

فهرست نمودارها

- نمودار ۴-۲-۱: نمودار درصد فراوانی جنسیت پاسخ دهنده‌ها..... ۷۲
- نمودار ۴-۲-۲: نمودار درصد فراوانی مدرک تحصیلی پاسخ دهنده‌ها..... ۷۳
- نمودار ۴-۲-۳: توزیع فراوانی نوع استخدام پاسخ‌دهنده‌ها..... ۷۴
- نمودار ۴-۲-۴: توزیع فراوانی میزان همکاری پاسخ‌دهنده‌ها با شرکت‌ها..... ۷۵
- نمودار ۴-۳-۱: سهم هر یک از ورودی‌های دانش در جریان دانش شرکت‌های دانش‌بنیان..... ۷۸
- نمودار ۴-۳-۲: سهم فرمت‌های دانش در کسب، ذخیره‌سازی و انتقال و اشتراک دانش..... ۸۰
- نمودار ۴-۳-۳: سهم هر یک از مکانیزم‌های سنتی و دیجیالی در کسب، ذخیره‌سازی و اشتراک دانش..... ۸۱
- نمودار ۴-۳-۴: میزان آگاهی کارکنان..... ۸۴

فصل اول:

مقدمه و کلیات طرح پژوهش

۱.۱. مقدمه

گسترش روزافزون علوم و تغییرات سریع دنیای کنونی، سازمان‌ها را با چالش‌های مختلفی روبه‌رو کرده است. امروزه سازمان‌ها یکی از راه‌های تمایز خود از سازمان‌های دیگر را در افزایش میزان اتکایشان بر دانش جستجو می‌کنند تا از طریق آن به سطوح بالاتری از کارایی و نوآوری دست یابند. توانایی سازمان‌ها در یکپارچه‌سازی و هماهنگ نمودن دانش، به عنوان یکی از راه‌های دستیابی و حفظ مزیت‌های رقابتی تلقی می‌گردد (نقی زاده، جلال زاده و نقی زاده، ۱۳۸۸).

دانش مهمترین نوع سرمایه‌های معنوی سازمان و اولین منبع استراتژیک سازمان‌های یادگیرنده در عصر دانش محسوب می‌شود (خدایور، ۱۳۸۸). دانش می‌تواند مزیت رقابتی پایدار برای سازمان‌ها ایجاد کند، و به عنوان یک کل، قابلیت تغییر را در سازمان‌ها ایجاد کند. محققان و صاحب‌نظران معتقدند که دانش به عنوان یک منبع بنیادی مزیت‌های منحصر به فردی برای فعالیت‌های اقتصادی ایجاد می‌کند. در سال‌های اخیر مدیریت دانش به عنوان یکی از چالش‌برانگیزترین و جالب‌ترین موضوعات مدیریت کسب و کار بوده و دامنه آن تا مرزهای صنعت و تجارت گسترش یافته است (فایرستون، ۱۳۸۶).

ظهور عبارت «مدیریت دانش» سابقه چندانی ندارد و استفاده عملی از آن در حوزه‌های مدیریتی به اواسط دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد؛ ولی این واژه در سال‌های قبل از این تاریخ هم در متون کتابداری و اطلاع‌رسانی حضور داشته است. برای مدیریت دانش تعاریف متفاوتی وجود دارد که طیف بسیار وسیعی را شامل می‌شوند؛ داونپورت مدیریت دانش را فرایند گردآوری، اشاعه و استفاده موثر از دانش می‌داند (مک‌اینرنی و کوئینگ، ۲۰۱۱). وی معتقد است دانش ترکیب سیالی است از تجارب، ارزش‌ها، اطلاعات زمینه‌ای و تفکر حرفه‌ای که چارچوبی را برای ارزیابی و ارائه‌ی تجربیات و اطلاعات جدید فراهم می‌کند (حسن‌زاده، ۱۳۸۷). تمامی تعاریفی که تاکنون برای مدیریت دانش بیان شده است، همه نشان‌دهنده چارچوب و اهداف خاصی برای آن می‌باشند، از آن جمله می‌توان به شناسایی و گردآوری، کنترل و بهره‌وری از دانش حیاتی در سازمان‌های دانش‌بنیان، اشاره کرد (جینکس، ۲۰۰۵).

مدیریت دانش بیش از همه چیز به دنبال آن است که بین افراد شاغل در یک سازمان ارتباط دانشی برقرار کند، روش‌های استفاده از دانش سازمانی را یاد دهد، زمینه‌های تبدیل دانش شخصی به دانش جمعی و بالعکس را فراهم آورد و در نهایت نوآوری و خلاقیت را

تقویت کند (حسن‌زاده، ۱۳۸۷). طبقه بندی، الگوسازی و طرح ریزی نظام مند دانش سازمانی فقط می‌تواند به دسترسی راحت‌تر و سریع‌تر کل سازمان به دانش کمک کند؛ لیکن سازمان می‌تواند با استفاده از یک نقشه دانشی که اولویت بندی شده و بر تجربیات یادگیری تمرکز دارد، نتیجه مطلوب تری از فعالیت‌های خود کسب کند (فایرستون، ۱۳۸۶).

مطالعاتی که در زمینه جریان دانش در سازمان‌ها انجام می‌گیرد می‌تواند زمینه ساز طراحی برنامه‌های دقیق و اولویت بندی شده برای سازمان‌ها باشد؛ به نحوی که بتوانند نوع دانش جاری در سازمان را شناسایی، و با مدیریت صحیح و هدایت آن در مسیر دلخواه، با گام‌های سریع‌تری به سوی اهداف و نتایج از پیش تعیین شده پیش روند.

۲.۱. بیان مسئله

یکی از جدیدترین مباحثی که به عنوان زیر مجموعه‌ای از مدیریت دانش مطرح است، بحث «مدیریت جریان دانش»^۱ است. جریان دانش به فرایند انتقال دانش در بین افراد یا مکانیزم‌های پردازش دانش اطلاق می‌شود (ژاگ، ۲۰۰۲). شناسایی این جریان در سازمان‌هایی که بخش عظیمی از فعالیت‌های آنها پژوهشی بوده و وابستگی زیادی به دانش دارد، از اهمیت بالایی برخوردار است. در بیرون از سازمان ممکن است شرکت‌هایی باشند که اطلاعات و دانش مورد نیاز سازمان را در اختیارش قرار دهد، اما وجود مجموعه‌های سازمانی برای تولید دانش خاص سازمانی ضرورت دارد. (حسن‌زاده، ۱۳۸۷)

امروزه دانش سرمایه سازمانی تلقی می‌شود. عدم مدیریت صحیح منابع اطلاعاتی و نحوه جریان دانش، می‌تواند باعث سردرگمی کارکنان در مواجهه شدن با منابع اطلاعاتی، افزایش دوباره کاری در بخش‌های مختلف، باز تولید اطلاعات مشابه و تکراری، که هزینه و زمان صرف شده توسط سازمان را افزایش می‌دهد بدون آنکه عملاً کاری انجام شده باشد، و در نهایت منجر به عدم دستیابی به اهداف سازمانی می‌شود.

پارک‌های علم و فناوری به عنوان یکی از نهادهای اجتماعی موثر در امر توسعه فناوری و به تبع آن، توسعه اقتصاد دانش‌مدار و اشتغال‌زایی تخصصی مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان واقع شده است (آئین نامه تاسیس و راه اندازی پارک‌های علم و فناوری، ۱۳۸۱). تجربه موفق پارک‌های علم و فناوری در دنیا باعث شد سیاستگذاران علم و فناوری کشور به دنبال راه اندازی چنین مراکزی در ایران بیفتند. این نوع پارک‌ها محیط‌هایی مناسب

¹. Knowledge Flow Management

برای استقرار شرکت‌های فناوری کوچک و متوسط، واحدهای تحقیق و توسعه صنایع، و موسسات پژوهشی است (همان).

پارک علم و فناوری دانشگاه تهران، به عنوان یکی از نخستین و بزرگترین پارک‌های علم تاسیس شده در ایران به شمار می‌رود، که در نظر دارد با برخورداری از منابع انسانی فرهیخته، اثربخش و متخصص، ساختار انعطاف پذیر و فناوری کارآمد، بهترین پارک علم و فناوری دانشگاهی کشور و منطقه در زمینه‌های تولید و انتقال فناوری به صنایع، کارآفرینی، رشد و توانمندسازی شرکت‌های کوچک و متوسط، دریافت ایده‌ها و فکرهای خلاق و کارآفرین در جهت توسعه پایدار ملی باشد (اساسنامه پارک علم و فناوری دانشگاه تهران، ۱۳۸۴). یکی از اهداف تشکیل پارک‌های علم و فناوری حمایت از ایجاد و توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط فناوری و همچنین موسسه‌ها و شرکت‌های تحقیقاتی و مهندسی نوآور می‌باشد؛ در این راستا پارک‌ها با حمایت‌های مادی و معنوی خود باعث رشد و سوددهی شرکت‌های مستقر در پارک می‌شود. شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری به سبب داشتن شرایط ویژه‌ای از نظر وسعت، تعداد و مدرک تحصیلی کارکنان، حیطه فعالیت، محل قرارگیری و وابستگی سازمانی "شرکت‌های دانش‌بنیان" محسوب می‌شوند.

پارک علم و فناوری دانشگاه تهران از ابتدای تاسیس خود به صورت رسمی (۱۳۸۴) تا به امروز دارای بیش از ۱۰۰ شرکت دانش‌بنیان است، که از این تعداد حدود ۵۵ شرکت در محل خود پارک علم و فناوری و مابقی در پردیس‌های پارک که در قم و کرج واقع شده‌اند، مستقرند.

شناسایی نحوه جریان دانش و تعیین عوامل دخیل در آن، برای مدیریت صحیح دانش و استفاده حداکثری از منابع اطلاعاتی بسیار مهم است؛ آگاهی از نحوه جریان دانش در سازمان‌ها، به ویژه سازمان‌های پژوهش محور، و مدیریت صحیح این جریان می‌تواند تاثیر بسیار زیادی بر بهبود بازده آن گذاشته و سطح رقابتی سازمان را به نحو موثری افزایش دهد؛ و عدم شناسایی و مدیریت صحیح جریان دانش علاوه بر اینکه روی میزان تولیدات و بازده سازمان تاثیر منفی خواهد گذاشت، باعث سردرگمی افراد و در نتیجه اتلاف انرژی، زمان و هزینه صرف شده خواهد شد. با این وجود تا به امروز پژوهشی که تعیین کند «آیا در شرکت‌های دانش بنیان از الگوی خاصی برای جریان دانش استفاده می‌شود؟ به عنوان مثال جریان دانش در این شرکت‌ها عمودی است یا افقی؟ انفعالی است یا فعالانه؟ ابزار محور است یا بی‌واسطه؟ آیا مدیران و مسئولان این شرکت‌ها از میزان بهره‌ای که مدیریت جریان